GEMEENTE ENSCHEDE

VERKENNINGSDOCUMENT DE ENSCHEDESE BOA

OP KOERS NAAR TOEKOMSTGERICHTE HANDHAVING IN DE OPENBARE RUIMTE

ENSCHEDE

SAMENVATTING

Voor u ligt het verkenningsdocument ‘De Enschedese boa – Op koers naar toekomstgerichte handhaving in de openbare ruimte’. Dit verkenningsdocument dient als achtergrondinformatie bij het beeldvormende gesprek in de Stedelijke commissie Bestuur en Middelen op 19 oktober 2026. Mede aan de hand van de inzichten uit deze bijeenkomst gaan we aan de slag met een nota over een toekomstbestendige inzet en positionering van de boa in de openbare ruimte.

De rol van de buitengewoon opsporingsambtenaar (boa) is de afgelopen jaren sterk veranderd. Boa’s zijn niet langer alleen toezichthouders op regelgeving, maar vervullen een steeds belangrijkere rol in de openbare ruimte. Zij dragen bij aan leefbaarheid, handhaving, veiligheid en het signaleren van maatschappelijke ontwikkelingen. Tegelijkertijd nemen de maatschappelijke opgaven in de openbare ruimte toe en raken vraagstukken rond leefbaarheid, zorg en veiligheid steeds meer met elkaar verweven.

Ook landelijk is het boa-vak in ontwikkeling. Het Rijk werkt aan een nieuw boa-bestel waarmee gemeenten meer ruimte krijgen om bevoegdheden, uitrusting en opleiding af te stemmen op lokale behoeften. Daar staat tegenover dat gemeenten meer verantwoordelijkheid krijgen voor de kwaliteit en inrichting van hun boa-organisatie. Dit vraagt om duidelijke keuzes over de toekomstige rol van boa’s.

In Enschede worden boa’s momenteel vooral ingezet op leefbaarheid, toezicht en handhaving binnen de openbare ruimte. Landelijk is echter zichtbaar dat veel gemeenten boa’s steeds vaker betrekken bij bredere veiligheidsvraagstukken.

Dit verkenningsdocument biedt inzicht in de ontwikkeling van de boa-functie, de maatschappelijke opgaven in de openbare ruimte en de keuzes die voor Enschede voorliggen. Tegen deze achtergrond verkent dit document drie mogelijke ontwikkelrichtingen:

- **Scenario 1: De wijkgerichte handhaver**
  Focus op leefbaarheid, toezicht en zichtbaarheid in de wijk.
- **Scenario 2: De verbindende handhaver**
  Een combinatie van leefbaarheid, veiligheid en zorg, met een verbindende rol tussen inwoners, gemeente en partners.
- **Scenario 3: De veiligheidshandhaver**
  Een sterkere positionering van de boa binnen het veiligheidsdomein, met nadruk op openbare orde en veiligheid.

Met uw raad gaan wij op 19 oktober 2026 graag in gesprek over deze scenario’s. De opbrengsten van dit gesprek worden betrokken bij de verdere uitwerking van de Enschedese boa-nota. Er is vooraf nog geen keuze gemaakt voor een van de scenario’s. **Scenario 2, de verbindende handhaver, is voorgesteld als de ontwikkelrichting die het beste aansluit bij de maatschappelijke ontwikkelingen, het vernieuwde boa-bestel en de huidige kracht van de Enschedese boa.** Uiteindelijk is het aan uw raad om richting mee te geven aan de koers voor de toekomst.

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING 2

INHOUDSOPGAVE 3

INLEIDING 4

1. BUITENGEWOONOPSPORINGSAMBTENAAR IN ENSCHEDE : STAND VAN ZAKEN EN ONTWIKKELINGEN 5

1.1 Ontwikkeling van de boa-functie in Nederland 5
1.2 Wat is een boa? 6
1.3 Landelijke ontwikkelingen 8
1.4 Maatschappelijke ontwikkelingen in de openbare ruimte 10
1.5 De boa in Enschede vandaag 11
1.6 Jaaroverzicht 2025 13

2. VERKENNING MET SCENARIO'S 14

Scenario 1 De wijkgerichte handhaver 15
Scenario 2 De verbindende handhaver 17
Scenario 3 De veiligheidshandhaver 19
Afweging en voorstel 21

3. VERVOLG 22

BEGRIPPENLIJST 23

BIJLAGEN 24

Bijlage 1 Indicatief overzicht van taken die boa's in Enschede uitvoeren 24
Bijlage 2 Afwegingen en adviezen ketenpartners 25
2.1 Zienswijze Politie 25
2.2 Zienswijze Stadsdeelmanagement 25
2.3 Zienswijze Stadsdeelbeheer 28
2.4 Zienswijze team Veiligheid 28

INLEIDING

De openbare ruimte verandert, en daarmee ook de rol van de buitengewoon opsporingsambtenar (boa). Inwoners verwachten een veilige, schone en leefbare stad. Tegelijkertijd worden vraagstukken in de openbare ruimte steeds complexer. Overlast, evenementen, ondermijning, zorg- en veiligheidsvraagstukken en maatschappelijke spanningen vragen om toezicht en handhaving die zichtbaar, professioneel en dichtbij inwoners georganiseerd is.

De boa is uitgegroeid tot een vaste partner in veiligheid en leefbaarheid
Waar boa's oorspronkelijk vooral werden ingezet voor toezicht op specifieke regelgeving, is hun rol in de afgelopen jaren sterk verbreed. Boa's zijn dagelijks aanwezig in de wijken, signaleren ontwikkelingen, spreken inwoners aan, handhaven regels en werken samen met politie, zorg- en veiligheidspartners. Daarmee zijn zij een belangrijke schakel geworden tussen gemeentelijke opgaven en de dagelijkse praktijk in de openbare ruimte. Door de zichtbare aanwezigheid van de boa in uniform zijn zij voor veel inwoners het eerste aanspreekpunt in de openbare ruimte.

Landelijke ontwikkelingen vragen om lokale keuzes
Tegelijkertijd is het boa-vak volop in ontwikkeling. Het landelijke boa-bestel wordt vernieuwd, bevoegdheden veranderen en de verantwoordelijkheid van gemeenten voor de inrichting, toerusting en kwaliteit van de boa-organisatie neemt toe. Gemeenten krijgen daarmee meer ruimte, maar ook meer verantwoordelijkheid om te bepalen welke rol zij boa's willen laten vervullen.

De ontwikkeling van het boa-vak vraagt om bestuurlijke keuzes
De rol van de boa is niet langer uitsluitend een uitvoeringsvraagstuk. Door de verbreding van taken en verantwoordelijkheden raakt de inzet van boa's steeds meer aan de wijze waarop de gemeente invulling geeft aan leefbaarheid, veiligheid en haar aanwezigheid in de
openbare ruimte. De positie van de boa bepaalt mede hoe zichtbaar de gemeente is in de wijken, welke bijdrage wordt geleverd aan preventie en handhaving en hoe wordt samengewerkt met partners binnen het veiligheidsdomein. Daarmee raakt de inzet van boa's aan bredere bestuurlijke afwegingen.

Met dit verkenningsdocument halen we richting op voor de toekomst
Dit verkenningsdocument biedt inzicht in de ontwikkeling van de boa-functie, de maatschappelijke opgaven in de openbare ruimte en de keuzes die voor Enschede voorliggen. Aan de hand van drie scenario’s wordt de raad uitgenodigd om het gesprek aan te gaan en richting mee te geven aan de toekomstige rol van de boa. Deze richting vormt vervolgens de basis voor het opstellen van een nota op toezicht en handhaving in de openbare ruimte.

1. BUITENGEWOONOPSPORINGSAMBTENAAR IN ENSCHEDE : STAND VAN ZAKEN EN ONTWIKKELINGEN

De rol van de boa is de afgelopen jaren veranderd en wordt beïnvloed door landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen, juridische kaders en maatschappelijke opgaven in de openbare ruimte. Om de context waarbinnen boa's werken goed te kunnen duiden, beschrijft dit hoofdstuk eerst de ontwikkeling van de functie, het onderscheid tussen de boa- en toezichthouderrol, het vernieuwde boa-bestel en de maatschappelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op toezicht en handhaving.

1.1 ONTWIKKELING VAN DE BOA-FUNCTIE IN NEDERLAND

De rol van de boa is in de afgelopen decennia sterk veranderd

Waar de boa oorspronkelijk vooral werd ingezet voor toezicht op specifieke regelgeving, is de functie uitgegroeid tot een belangrijke schakel in het waarborgen van de leefbaarheid en veiligheid in de openbare ruimte. Deze ontwikkeling hangt samen met maatschappelijke veranderingen, een toenemende druk op de politiecapaciteit en een groeiende behoefte aan zichtbaar toezicht dicht bij inwoners.

Tot 2010: toezicht op specifieke regelgeving

Voor de invoering van het huidige boa-stelsel waren boa's vooral belast met het toezicht op gemeentelijke verordeningen en bijzondere wetgeving. Hun taken waren veelal beperkt tot een specifiek werkterrein, zoals parkeren, milieu of openbare ruimte. De politie vervulde in deze periode de dominante rol binnen de handhaving van de openbare orde en het strafrecht.

2010 - 2020: ontwikkeling van het boa-bestel

Met de herziening van het boa-stelsel in 2010 werd een belangrijke basis gelegd voor de huidige functie. Boa's werden ondergebracht in landelijke domeinen met bijbehorende bevoegdheden en kwaliteitseisen. In dezelfde periode groeide de aandacht voor leefbaarheid, overlast en zichtbaarheid in de wijk. Gemeenten gingen boa's steeds vaker inzetten als het herkenbare gezicht van toezicht en handhaving in de openbare ruimte. De rol verschuift daarmee van specialistische toezichthouder naar brede handhaver met een signalerende en verbindende functie. Een voorbeeld van deze veranderende rol is de verschuiving van het toezicht op de Alcoholwet van politie naar boa's.

2020 - heden: professionalisering en verbreding van de rol

De afgelopen jaren heeft de ontwikkeling zich verder versneld. Tijdens de Covid-19-pandemie werden boa's ingezet voor toezicht op maatregelen, waardoor hun positie in het publieke domein nadrukkelijk zichtbaar werd. Tegelijkertijd kregen boa's steeds vaker te maken met complexe veiligheidsvraagstukken, maatschappelijke onrust en situaties die voorheen vaker door de politie werden afgehandeld. Als gevolg hiervan zijn bevoegdheden, middelen en opleidingsvereisten verder

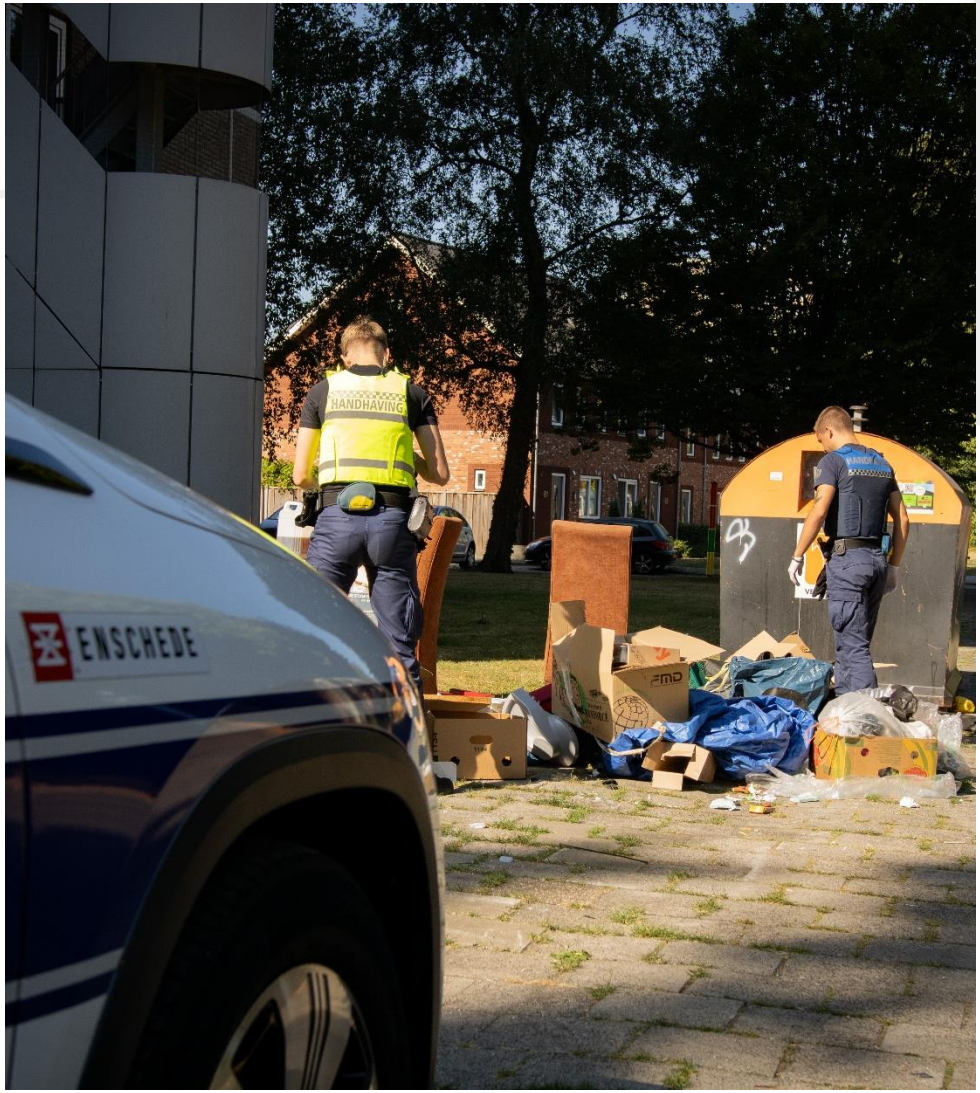
uitgebreid en is de samenwerking met politie, zorg- en veiligheidspartners geïntensiveerd.

Ook de lokale politiek draagt bij aan de ontwikkeling van de boa-functie
De verbreding van de boa-functie wordt niet alleen bepaald door landelijke ontwikkelingen, maar ook door lokale politieke keuzes en maatschappelijke ambities. Gemeenteraden en colleges stellen nieuwe regels, beleidsdoelen en uitvoeringsopgaven vast die vervolgens vragen om toezicht, handhaving en aanwezigheid in de openbare ruimte. Ook in Enschede is deze ontwikkeling zichtbaar. In de afgelopen jaren zijn nieuwe opgaven toegevoegd aan het takenpakket van de boa's. Voorbeelden hiervan zijn het toezicht op het fatebikeverbod, de handhaving op de zero-emissiezone, onopvallende controles bij milieupleinen, cameratoezicht in de binnenstad en preventief optreden in de wijk.

Van toezichthouder naar publieke professional
Waar de boa vroeger vooral controleerde en handhaafde, wordt tegenwoordig ook verwacht dat hij of zij signalen herkent, inwoners aanspreekt, conflicten de-escaleert, samenwerkt met partners en bijdraagt aan een veilige en leefbare openbare ruimte.

1.2 WAT IS EEN BOA?

Een boa ontleent zijn opsporingsbevoegdheid aan artikel 142 van het Wetboek van Strafvordering. De bevoegdheid wordt namens de minister van Justitie en Veiligheid verleend door Justis via een akte van opsporingsbevoegdheid. Hiervoor worden de noodzaak, bekwaamheid en betrouwbaarheid van de medewerker getoetst. Na

beëdiging mag de boa binnen diens domein strafbare feiten opsporen en handhaven. De boa's die in dit document bedoeld worden zijn boa's werkzaam in domein I openbare ruimte.

Opleiding en bevoegdheden van een boa Domein I
Om als boa Domein I te kunnen werken, moet een kandidaat een erkende boa-opleiding en examen succesvol afronden. Na beëdiging en afgifte van de akte van opsporingsbevoegdheid door de minister van Justitie en Veiligheid mag de boa opsporingstaken uitvoeren binnen het eigen domein. Om bevoegd te blijven, zijn permanente her- en bijscholing (PHB) en periodieke toetsing verplicht.

Boa's kunnen aanvullende bevoegdheden krijgen
Afhankelijk van de functie, werkzaamheden en lokale veiligheidsopgaven kunnen boa's worden uitgerust met handboeien en bepaalde verdedigingsmiddelen, zoals een wapenstok of pepperspray. Voor het dragen en gebruiken van deze middelen gelden aanvullende opleidingen, trainingen, certificeringen en wettelijke voorwaarden.

Twee rollen, twee wettelijke grondslagen
In Enschede vervullen handhavers twee verschillende wettelijke rollen: die van toezichthouder en die van boa. Hoewel deze rollen vaak door dezelfde medewerker worden uitgevoerd, verschillen zij in doel, bevoegdheden en juridische grondslag. Als *toezichthouder* houdt een medewerker namens het gemeentebestuur toezicht op de naleving van gemeentelijke wet- en regelgeving. Als *boa* beschikt een medewerker over strafrechtelijke opsporingsbevoegdheden voor specifiek aangewezen strafbare feiten. Het zijn twee afzonderlijke rollen die elkaar aanvullen, maar juridisch van elkaar verschillen.

- **Toezicht namens het gemeentebestuur**
  In Enschede zijn handhavers onder meer aangewezen als toezichthouder op de Algemene Plaatselijke Verordening en de Verordening Kwaliteit Leefomgeving. Vanuit deze rol controleren zij de naleving van regels die betrekking hebben op bijvoorbeeld afval, parkeren, de openbare ruimte en overige gemeentelijke voorschriften. Het doel van toezicht is het bevorderen van naleving. Toezichthouders voeren controles uit, leggen bevindingen vast en verzamelen informatie die kan worden gebruikt voor bestuursrechtelijke maatregelen door het gemeentebestuur.

- **Opsporing als boa**
  Naast hun toezichthoudende taak zijn handhavers aangewezen als boa. Vanuit deze rol beschikken zij over strafrechtelijke opsporingsbevoegdheden binnen het aan hen toegewezen taakgebied. Zij kunnen daarbij onder meer identiteiten vaststellen, processen-verbaal opmaken en strafbare feiten afhandelen. De boa-rol maakt het mogelijk om overtredingen niet alleen te signaleren, maar ook strafrechtelijk te handhaven wanneer de situatie daarom vraagt. Vanuit deze boa-rol beschikken Enschedse boa's sinds 1 februari 2025 over politiebevoegdheden en handboeien.

Niet gelijktijdig inzetbaar

Hoewel dezelfde medewerker beide functies kan vervullen, kan hij of zij niet tegelijkertijd optreden als toezichthouder en als boa. Op het moment van optreden moet duidelijk zijn vanuit welke wettelijke bevoegdheid wordt gehandeld. Voor beide rollen gelden namelijk verschillende bevoegdheden, procedures en rechtswaarborgen. Een handhaver mag de bevoegdheden van het toezichthouderschap en boa-schap niet tegelijkertijd gebruiken. Dit betekent ook dat verdedigingsmiddelen (handboeien, korte wapenstok, pepperspray) niet gebruikt mogen worden voor zaken die onder de toezichthouder-bevoegdheid vallen. Waarom dan toch deze rollen combineren? De combinatie van beide functies biedt de gemeente een breed handelingsperspectief, waarbij afhankelijk van de situatie gekozen kan worden voor een bestuursrechtelijke of strafrechtelijke aanpak. Deze werkwijze is gebruikelijk in Nederland en wordt door vrijwel alle gemeenten toegepast. Enschede wijkt hierin dus niet af van de landelijke praktijk.

De rol ten opzichte van de politie

Boa's en politie werken nauw samen, maar hebben verschillende verantwoordelijkheden. Een boa is geen politieagent. De politie heeft de algemene politietaak en is verantwoordelijk voor de handhaving van de openbare orde, de opsporing van strafbare feiten en hulpverlening. Boa's hebben bevoegdheden binnen een afgebakend taakgebied en richten zich op specifieke vraagstukken in de openbare ruimte. Boa's vervangen de politie niet, maar vormen een aanvulling op het veiligheidsdomein. Door hun dagelijkse aanwezigheid in de binnenstad, de wijken en het landelijk gebied leveren zij een belangrijke bijdrage aan toezicht, naleving en handhaving, terwijl de politie verantwoordelijk blijft voor de brede uitvoering van de politietaak.

1.3 LANDELIJKE ONTWIKKELINGEN

Het huidige boa-bestel wordt vernieuwd

Het Rijk werkt sinds 2021 aan een hervorming van het boa-bestel. De aanleiding hiervoor is de conclusie dat het huidige stelsel onvoldoende aansluit bij de hedendaagse praktijk van het boa-vak. Taken, bevoegdheden, opleidingen en verantwoordelijkheden zijn in de loop der jaren veranderd, terwijl de inrichting van het stelsel grotendeels hetzelfde is gebleven. In 2023 zijn de contouren van het vernieuwde boa-bestel vastgesteld. De komende jaren worden deze verder uitgewerkt en stapsgewijs ingevoerd. Het doel is een toekomstbestendig stelsel dat beter aansluit bij de praktijk van toezicht en handhaving in de openbare ruimte.

Meer ruimte voor maatwerk

Een belangrijk uitgangspunt van het nieuwe bestel is dat bevoegdheden beter moeten aansluiten bij de werkzaamheden die boa's daadwerkelijk uitvoeren. De huidige indeling in domeinen wordt daarom herzien. Daarbij komt meer ruimte voor maatwerk, waardoor bevoegdheden beter kunnen worden afgestemd op lokale opgaven en risico's.

Een grotere verantwoordelijkheid voor werkgevers

In het nieuwe bestel krijgt de werkgever een nadrukkelijkere rol. Gemeenten worden meer verantwoordelijk voor de vakbekwaamheid, toerusting en inzet van hun boa's. Daarmee verschuift het accent van landelijke standaardisering naar lokaal maatwerk binnen landelijke kaders. Dit vraagt van gemeenten dat zij bewuster nadenken over de rol die zij van boa's verwachten en welke bevoegdheden, opleidingen en middelen daarbij passen.

Verdere professionalisering van het vak

Het nieuwe boa-bestel zet daarnaast sterk in op professionalisering. Er komt meer aandacht voor permanente ontwikkeling, kwaliteitsborging en specialistische kennis. Het uitgangspunt is dat boa's beschikken over de juiste kennis, vaardigheden en middelen om hun taken professioneel en veilig uit te voeren.

Onderwerp	Huidige bestel	Nieuw bestel
Indeling van bevoegdheden	Bevoegdheden zijn gekoppeld aan vaste boa-domeinen.	Meer flexibiliteit en maatwerk, passend bij de werkzaamheden en risico's.
Rol van de werkgever	Beperkte invloed op inrichting van bevoegdheden en vakontwikkeling.	Meer verantwoordelijkheid voor kwaliteit, toerusting, vakbekwaamheid en inzet.
Vakbekwaamheid	Nadruk op basisopleiding en periodieke hercertificering.	Meer aandacht voor permanente ontwikkeling en professionalisering gedurende de loopbaan.
Uitrusting en middelen	Aanvragen en beoordelen per middel, vaak via afzonderlijke procedures.	Meer risicogerichte benadering waarbij uitrusting beter aansluit bij de functie en werkzaamheden.
Organisatie van het stelsel	Relatief uniform en centraal ingericht.	Meer ruimte voor lokaal maatwerk binnen landelijke kaders.

Tabel 1: weergave van veranderingen in het nieuwe boa-bestel

Hoe Enschede landelijk en regionaal bijdraagt

In Enschede volgen we ontwikkelingen niet alleen, maar leveren hier ook actief een bijdrage aan. Via het G40 platform Handhaving neemt de gemeente deel aan landelijke overleggen waarin de vernieuwing van het boa-bestel structureel wordt besproken. Vanuit de praktijkervaring in Enschede denken wij mee over de verdere uitwerking van het stelsel en brengen wij gemeentelijke kennis en inzichten in. Op deze manier dragen we bij aan een toekomstbestendig boa-bestel dat aansluit bij de actuele en toekomstige opgaven van gemeenten. Daarnaast zetten we in op regionale boa-samenwerking. Samen met de 14 Twentse gemeenten werken we toe naar een herkenbare en gelijkwaardige professionele basis voor de boa-functie. Daarbij gaat het onder meer om opleiding en vakbekwaamheid, goed werkgeverschap, passende uitrusting, kennisdeling en samenwerking; zowel tussen gemeenten als met partners zoals politie en Openbaar Ministerie. Tegelijkertijd blijft ruimte bestaan voor lokale verschillen in inzet en uitvoering.

1.4 MAATSCHAPPELIJKE ONTWIKKELINGEN IN DE OPENBARE RUIMTE

De druk op de openbare ruimte neemt toe

De openbare ruimte wordt intensiever gebruikt. Inwoners, bezoekers, ondernemers, verkeer, evenementen en maatschappelijke voorzieningen maken gebruik van dezelfde straten, pleinen, parken en winkelgebieden. Daardoor komen verschillende belangen vaker samen. Dit leidt tot meer druk op het gebruik van de openbare ruimte en tot vraagstukken rond afval, parkeren, drukte, hinderlijk gedrag, jeugdoverlast, middelengebruik en het gebruik van voorzieningen.

Leefbaarheid en veiligheid lopen vaker door elkaar

Vraagstukken in de openbare ruimte zijn in de praktijk niet altijd scherp te scheiden. Een vervuilde plek kan bijdragen aan verloedering. Overlast door personen of groepen kan invloed hebben op het veiligheidsgevoel van inwoners. Parkeerdruk kan leiden tot spanningen in buurten. Personen met onbegrepen gedrag kunnen zowel een zorgvraag als een veiligheidsvraagstuk met zich meebrengen. Hierdoor raakt toezicht en handhaving steeds vaker aan andere gemeentelijke opgaven, zoals wijkgericht werken, jeugd, zorg en veiligheid.

Gemeenten zetten boa's verschillend in

Landelijk blijven boa's een belangrijke rol vervullen bij leefbaarheid en naleving in de openbare ruimte. Tegelijkertijd is zichtbaar dat gemeenten boa's ook vaker betrekken bij bredere veiligheidsvraagstukken, zoals jeugdoverlast, evenementen, ondermijning en situaties die raken aan orde en veiligheid in de openbare ruimte. De visie van de VNG 'meer armslag voor de handhaver' beschrijft gemeentelijke handhavers als functionarissen die bijdragen aan leefbaarheid, veiligheid en orde in de openbare ruimte. De boa is inmiddels onmisbaar in de aanpak van vraagstukken op het snijvlak van veiligheid en leefbaarheid.

De lokale invulling verschilt per gemeente

Hoe gemeenten hun boa's inzetten, hangt af van lokale opgaven, bestuurlijke prioriteiten, beschikbare capaciteit, organisatie-inrichting en samenwerkingsafspraken met partners. Sommige gemeenten leggen de nadruk op leefbaarheid, toezicht en naleving van lokale regels. Andere gemeenten positioneren

boa's nadrukkelijker binnen het bredere veiligheidsdomein. Deze verschillen verklaren waarom de rol, zichtbaarheid en inzet van boa's per gemeente uiteen kunnen lopen.

1.5 DE BOA IN ENSCHEDE VANDAAG

Enschede zet boa's vooral in op leefbaarheid

Boa's in Enschede worden op dit moment vooral ingezet op toezicht en handhaving in de openbare ruimte, met een duidelijke nadruk op leefbaarheid, naleving, gastheerschap en de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Het takenpakket bestaat onder meer uit afval, parkeren, horeca en het gebruik van de openbare ruimte. Daarmee ligt de Enschedese inzet binnen de brede bandbreedte van het boa-vak vooral aan de kant van leefbaarheid en naleving en minder aan de kant van openbare orde en veiligheid.

Sterke verbinding met het VTH-werkveld

De boa's in Enschede zijn gepositioneerd bij het bredere werkveld van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Dat past bij de huidige inzet op leefbaarheid, naleving en de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Deze positionering sluit aan bij de manier waarop gemeentelijke boa's in veel gemeenten oorspronkelijk waren georganiseerd. De boa-functie is onstaan vanuit bestaande toezichtfuncties, zoals parkeercontroleurs, marktmeesters, Algemene Plaatselijke Verordening-controleurs en toezichthouders op de fysieke leefomgeving. Dit werk was primair gericht op het controleren van gemeentelijke regels, vergunningen en verordeningen. Daarmee ligt een organisatorische plek binnen VTH voor de hand.

Landelijk is zichtbaar dat deze positionering verandert

De taken van gemeentelijke handhavers zijn de afgelopen jaren sterk verbreed. Naast basistaken worden boa's steeds vaker ingezet op jeugd, personen met ongebrepen gedrag, ondermijning, horeca, toezicht op sekswerk en demonstraties: taken die meer in de richting van veiligheid liggen. Ook wordt de samenwerking met de politie steeds belangrijker. In lijn met deze trend wordt dan ook het nieuwe boa-bestel aangepast. Daarom kiezen veel gemeenten ervoor om boa's anders te positioneren, bijvoorbeeld dichter bij een veiligheidsafdeling of een centrale positie in de organisatie. Daarmee is de boa-organisatie sterker verbonden aan het lokale veiligheidsbeleid en minder uitsluitend aan het klassieke VTH-werkveld. Afhankelijk van de taken die boa's uitvoeren wordt de positionering in de organisatie bepaald. Enschede wijkt hierin dus af van de landelijke trend.

Enschedese boa-capaciteit

Enschede heeft op dit moment 30 boa's. Met 162.683 inwoners in 2026 komt dit neer op ongeveer 1 boa per 5.423 inwoners. Voor het aantal boa's bestaat geen wettelijke norm. De VNG geeft wel een indicatie op basis van een enquête onder gemeenten. Daaruit blijkt dat gemeenten gemiddeld ongeveer 1 handhaver per 3.500 inwoners in dienst hebben. Voor gemeenten tussen de 100.000 en 300.000 inwoners ligt het gemiddelde op ongeveer 1 handhaver per 3.800 inwoners.

Uitrusting en verdedigingsmiddelen

Boa's zijn standaard uitgerust met een steekwerendvest, portofoon en persoonlijke beschermingsmiddelen zoals veiligheidsschoenen en snijvaste handschoenen. Ook zijn de boa's sinds 2023 uitgerust met bodycams. Enschedese boa's beschikken sinds februari 2025 over politiebevoegdheden en vrijheidsbeperkende middelen voor boa's in domein I. Het gaat daarbij specifiek om categorie 1 geweldsaanwending, categorie 2 veiligheids- en vervoersfouillering en categorie 3 handboeien. In het coalitieakkoord 2026-2030; 'Stad van Twente, kracht voor Nederland' is opgenomen dat boa's verder uitgerust worden met de korte wapenstok en pepperspray.

De financiele paragraaf

In Enschede wordt de inzet van boa's bekostigd binnen de gemeentelijke begroting met zowel algemene middelen als gelabelde middelen. Het grootste deel van inzet van boa's wordt betaald uit middelen die beschikbaar zijn voor afval en parkeren. Een klein deel van de begroting voor boa's is bestemd voor algemeen en kan dus ingezet worden voor andere taken.

De personele consequenties van keuzes over de toekomstige inzet van boa's zijn afhankelijk van de koers die uiteindelijk wordt gekozen. Afhankelijk van de gekozen ontwikkelrichting wordt de beschikbare capaciteit binnen de huidige middelen anders ingezet. Naarmate hogere eisen worden gesteld aan opleiding, uitrusting, werktijden en specialisatie, kan binnen hetzelfde budget een kleiner aantal boa's worden ingezet. De gevolgen voor de formatie en inzet worden nader uitgewerkt wanneer een concrete richting is vastgesteld.

1.6 JAAROVERZICHT 2025

30 **Enschedese boa's**

Beledigen, schelden en fysiek geweld:

43x **agressie tegen boa's <u>geregistreerd</u>**

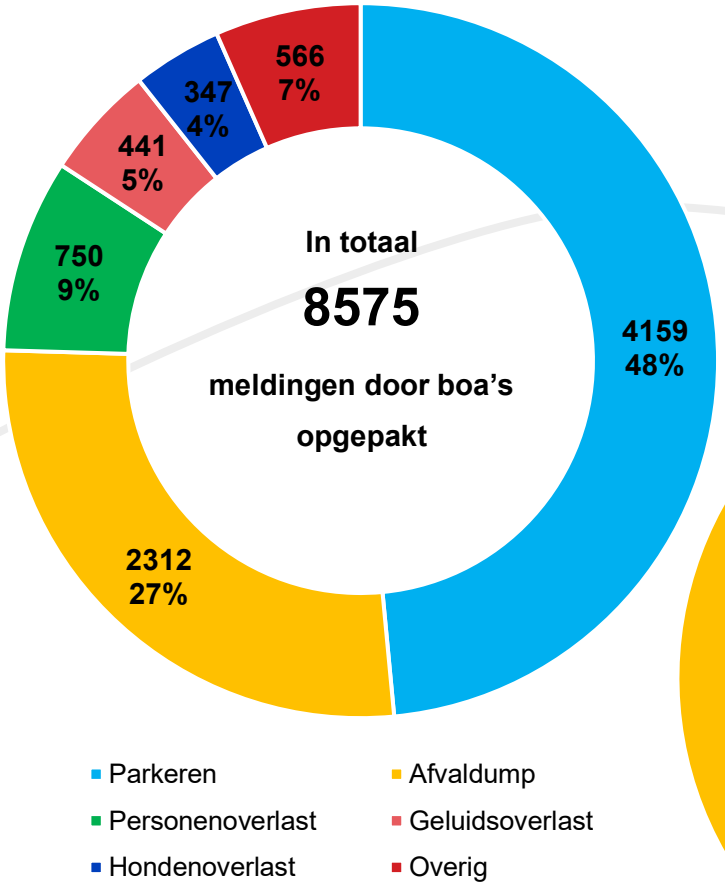
maar veel vaker voorgekomen!

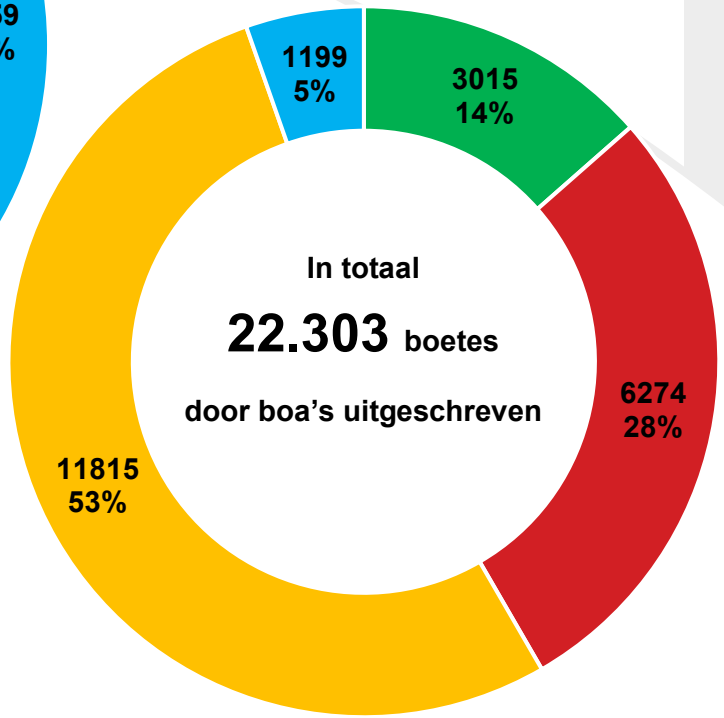
1x **handboeien gebruikt**

bij assistentie van de politie

Aantal keer dat boa's zijn aangestuurd door de politie

1002 keer

N.B. De agressieregistratie is een incomplete afspiegeling van de werkelijke situatie. Agressie tegen boa's wordt niet altijd gemeld of geregistreerd. Dat komt onder meer doordat verbale agressie en intimidatie in de praktijk door boa's als onderdeel van het werk worden gezien. Als werkgever blijven we hier aandacht voor vragen.

2. VERKENNING MET SCENARIO'S

De rol van de boa wordt beïnvloed door landelijke ontwikkelingen, maatschappelijke opgaven in de openbare ruimte en de manier waarop Enschede haar toezicht en handhaving nu heeft georganiseerd. De vraag is niet alleen welke taken boa's uitvoeren, maar vooral welke rol de gemeente van haar boa's verwacht.

In dit hoofdstuk worden drie richtinggevende scenario's voorgelegd. Deze scenario's helpen om scherp te krijgen welke positie de boa in Enschede de komende jaren moet innemen.. Voor elk scenario is op drie thema's uitgewerkt wat dit scenario in de praktijk betekent voor het werk van de boa. **De vraag aan de commissie is: welk scenario heeft uw voorkeur?**
N.B. De scenario's zijn een indicatie, pas na het gesprek met de Stedelijke commissie Bestuur en middelen wordt het voorkeursscenario verder uitgewerkt.

Financieel uitgangspunt
Voor alle scenario's geldt het huidige financiële kader als uitgangspunt. De scenario's verschillen daarom niet in het beschikbare budget, maar in de manier waarop dit budget wordt ingezet. Naarmate een scenario hogere eisen stelt aan opleiding, uitrusting, werktijden en specialisatie van boa's, kan binnen hetzelfde budget een kleiner aantal boa's worden ingezet. De keuze tussen de scenario's is daarmee ook een keuze tussen de breedte van de inzet en de zwaarte van de inzet. De scenario's geven nog geen exacte formatie weer. Dit wordt na de bespreking van het verkenningsdocument verder uitgewerkt.

SCENARIO 1 DE WIJKGERICHTE HANDHAVER

Uitgangspunt: *Boa's richten zich primair op het bevorderen van een schone, veilige en leefbare openbare ruimte. Zij handhaven regels die bijdragen aan de kwaliteit van de leefomgeving en zijn zichtbaar en toegankelijk voor inwoners en ondernemers.*

Werktijden: 07:00 uur 's ochtends – 22:00 uur 's avonds

Financiële consequentie: De opleiding, uitrusting en inzet van de boa zijn binnen dit scenario relatief beperkt. Hierdoor kan binnen het beschikbare budget een relatief grote formatie worden ingezet.

Wat betekent dit in de praktijk:

INZET HORECA

'Boa's controleren horecabedrijven overdag op de Alcoholwet en vergunningvoorschriften. Ook controleren zij leeftijdsgrenzen bij alcoholverstrekking. Bij evenementen in de binnenstad zijn boa's aanwezig tot 22:00 uur, ze controleren op drankgebruik bij jongeren en verwijzen jongeren naar Halt. Wanneer er gevaarzetting dreigt, trekt de boa zich terug. Er worden geen nachtdiensten gedraaid.'

INZET IN DE WIJKEN

'Boa's controleren op de Algemene Plaatselijke Verordening en Verordening Kwaliteit Leefomgeving. Ze focussen zich o.a. op fout parkeren, aanhangers, hondenoverlast en bijplaatsingen van afval. Boa's signaleren knelpunten in de wijk en acteren op klachten en meldingen. Boa's zijn aanspreekbaar voor inwoners en ondernemers.'

ZORG EN VEILIGHEID

'Boa's komen soms personen met onbegrepen gedrag tegen. Zij spreken deze personen aan en schakelen met interne collega's. Boa's hebben vooral een signalerende en verbindende rol.'

Voordelen scenario 1

- Maximale aandacht voor de kwaliteit van de openbare ruimte en het woon- en leefklimaat.
- Hoge zichtbaarheid en aanspreekbaarheid voor inwoners en ondernemers.
- Boa's zijn breed inzetbaar op wijkgerichte problematiek, vergunningtoezicht en overlast in de openbare ruimte.
- Duidelijke afbakening van rollen en verantwoordelijkheden tussen politie en boa.
- Door de relatief beperkte eisen aan opleiding, uitrusting en beschikbaarheid kan binnen het huidige budget een relatief grote formatie worden ingezet.

Nadelen scenario 1

- Beperkte inzet op veiligheids- en openbare orde vraagstukken.
- Minder aanwezigheid tijdens avonduren, uitgaansmomenten en risicovolle evenementen.
- De focus ligt op leefbaarheid, als veiligheidsvraagstukken toenemen is er niet altijd capaciteit op hierop te acteren.
- Verwachtingen van inwoners, ondernemers en ketenpartners rondom de aanpak van overlast en onveiligheid kunnen niet altijd worden waargemaakt.
- Grote afhankelijkheid van politie en zorgpartners bij complexe veiligheids- en zorgsituaties.
- De positie van de boa binnen de veiligheidsketen blijft beperkt.

Langetermijngevolgen scenario 1

- De boa blijft primair een wijkgerichte handhaver met een sterke focus op toezicht en leefomgeving.
- De gemeente behoudt een duidelijke scheiding tussen handhaving in de openbare ruimte en de veiligheidsketen.
- Investeringen blijven vooral gericht op wijkgericht werken, toezicht en dienstverlening.
- De organisatie blijft voor veiligheidsvraagstukken in belangrijke mate afhankelijk van politie en andere veiligheidspartners.
- De positie van de boa binnen het veiligheidsdomein ontwikkelt zich beperkt mee met landelijke ontwikkelingen.
- Het verschil tussen maatschappelijke verwachtingen en de daadwerkelijke inzetmogelijkheden van boa's kan op termijn toenemen.

SCENARIO 2 DE VERBINDENDE HANDHAVER

Uitgangspunt: *Boa's blijven verantwoordelijk voor leefbaarheid, maar krijgen daarnaast een duidelijke rol in de aanpak van veiligheidsvraagstukken. Zij vormen de schakel tussen leefbaarheidsproblemen, zorgcasuïstiek en openbare orde.*

Werktijden: Maandag t/m woensdag: 07:00 uur – 23:00 uur
Donderdag t/m zondag: 07:00 uur – 00:00 uur
Flexibele inzet tijdens evenementen

Financiële consequentie: Dit scenario stelt hogere eisen aan opleiding, uitrusting en beschikbaarheid. Hierdoor kan binnen het beschikbare budget een kleinere formatie worden ingezet dan in scenario 1.

Wat betekent dit in de praktijk:

INZET HORECA

‘Boa's voeren controles uit op de Alcoholwet en vergunningvoorschriften. Zij zijn regelmatig aanwezig tijdens uitgaansavonden en evenementen en spreken bezoekers actief aan op overlastgevend gedrag. Boa’s hebben oog voor vrouwenonveiligheid en sissen. Boa's signaleren alcohol- en drugsgerelateerde problematiek in de openbare ruimte en werken hierbij nauw samen met horecaondernemers, politie en andere partners. Bij drukke uitgaansmomenten en evenementen ondersteunen zij de politie vanuit hun eigen bevoegdheden en verantwoordelijkheid.’

INZET IN DE WIJKEN

‘De handhaving van de Algemene Plaatselijke Verordening en leefbaarheidsvraagstukken blijft een belangrijke taak. Tegelijkertijd wordt meer aandacht besteed aan jongerenoverlast, groepsvorming en signalen van onveiligheid in de wijk. Boa's zijn zichtbaar aanwezig op locaties waar overlast wordt ervaren, onderhouden contact met bewoners en ondernemers en werken samen met wijkagenten, jongerenwerk en woningcorporaties. Waar mogelijk vervullen boa's een bemiddelende rol bij lichte buurtconflicten en dragen zij bij aan een vroegtijdige aanpak van problemen.’

ZORG EN VEILIGHEID

‘Boa's hebben een actieve rol in het signaleren van zorg- en veiligheidsproblematiek in de openbare ruimte. Boa's komen regelmatig in contact met personen met onbegrepen gedrag, leggen verbinding met zorgpartners en delen signalen binnen bestaande samenwerkingsverbanden. Daarnaast nemen boa's deel aan gezamenlijke acties gericht op overlast, ondermijning en kwetsbare inwoners. De boa fungeert hierbij als ogen en oren van de gemeente en als schakel tussen leefbaarheid, zorg en veiligheid.’

Voordelen scenario 2

- Evenwichtige combinatie van leefbaarheid en veiligheid.
- Meer zichtbaarheid op momenten waarop inwoners overlast en onveiligheid ervaren.
- Sterkere samenwerking met politie, zorgpartners en andere ketenpartners.
- Meer mogelijkheden om vroegtijdig in te grijpen bij jeugdproblematiek, overlast en zorgcasuïstiek.
- Sluit aan bij maatschappelijke ontwikkelingen waarbij vraagstukken rond leefbaarheid, zorg en veiligheid steeds meer samenkomen.
- Past bij de ambitie uit het coalitieakkoord 2026-2030 voor een goede balans in de verantwoordelijkheden tussen politie en boa's.

Nadelen scenario 2

- Hogere eisen aan opleiding, uitrusting en beschikbaarheid betekenen dat binnen het huidige budget minder boa's inzetbaar zijn dan in scenario 1.
- Meer avond- en weekenddiensten noodzakelijk.
- De brede opdracht vraagt om scherpe prioritering; de beschikbare capaciteit moet worden verdeeld over leefbaarheid, zorg en veiligheid.
- Verwachtingen van inwoners, bestuur en samenwerkingspartners kunnen sneller groeien dan de beschikbare capaciteit.

Langetermijngevolgen scenario 2

- De boa ontwikkelt zich tot een brede professional op het snijvlak van openbare ruimte, zorg en veiligheid.
- De samenwerking tussen gemeente, politie, zorgpartners en woningcorporaties wordt intensiever en structureler.
- De organisatie wordt flexibeler en beter in staat om nieuwe maatschappelijke vraagstukken op te pakken.
- De boa krijgt een prominentere rol binnen de lokale veiligheidsaanpak, zonder de rol van politie over te nemen.
- Integraal werken wordt steeds belangrijker, waardoor afstemming en samenwerking een groter onderdeel van het dagelijks werk vormen.

SCENARIO 3 DE VEILIGHEIDSHANDHAVER

Uitgangspunt: *Boa's worden nadrukkelijk ingezet als partner in de veiligheidsketen. Leefbaarheid blijft onderdeel van het werk, maar openbare orde en veiligheid krijgen prioriteit.*

Werktijden: Maandag t/m woensdag: 07:00 uur – 23:00 uur
Donderdag t/m zondag: 07:00 uur – 01:00 uur
Flexibel aanwezig bij evenementen

Financiële consequentie: Dit scenario stelt de hoogste eisen aan opleiding, uitrusting, werktijden en specialisatie. Hierdoor kan binnen het beschikbare budget een kleinere formatie worden ingezet dan in scenario 1 en 2.

Wat betekent dit in de praktijk:

INZET HORECA

‘Boa’s zijn zichtbaar aanwezig in de binnenstad en in de kleinere straten en stegen. Ze zijn actief bezig met het optreden tegen sissen en zijn continu alert op vrouwenveiligheid. Boa’s spreken mensen aan die overlast geven en de-escaleren waar nodig. De boa treedt actief op tegen alcohol en drugsgebruik in de openbare ruimte. Boa’s zijn uitgerust en opgeleid zodat, als het gevaarlijk wordt, ze effectief kunnen optreden en een stap naar voren kunnen doen. Boa’s zijn een volwaardige partner voor de politie. De regie blijft bij de politie en ter assistentie kan een boa helpen. Boa’s zijn, als het nodig is, tot het einde van een evenement aanwezig.’

INZET IN DE WIJKEN

‘De boa vult de rol in van de ‘oude’ wijkagent. De boa zoekt actief bewoners en ondernemers op voor een praatje. Boa’s weten wat er speelt en wat er nodig is in een wijk en starten projecten op voor verbetering. De boa heeft een faciliterende en ondersteunde rol in de wijk, bijvoorbeeld bij burenruzies. De boa heeft in beeld welke jeugdigen overlast veroorzaken, heeft actief contact met jeugdigen, ouders en zorgpartners en is hierin begeleidend. De boa communiceert actief met wijkbewoners die overlast ervaren. De boa is een actieve partner in de samenwerking met andere instanties. De overtredingen op de Algemene Plaatselijke Verordening en Verordening Kwaliteit Leefomgeving hebben een lagere prioriteit en het blijft de bevoegdheid van de boa om hierop te handhaven.’

ZORG EN VEILIGHEID

‘Boa's zijn een actieve partner binnen de lokale zorg- en veiligheidsaanpak. Zij worden betrokken bij complexe situaties in de openbare ruimte, zoals aanhoudende overlast, drugsoverlast en multiproblematiek. Vanuit hun dagelijkse aanwezigheid in de wijk signaleren boa's vroegtijdig ontwikkelingen en delen zij informatie binnen samenwerkingsverbanden met politie, zorg- en veiligheidspartners. Daarnaast nemen boa's deel aan integrale veiligheidsacties en leveren zij een bijdrage aan de aanpak van overlastlocaties en veiligheidsproblemen. Bij personen met onbegrepen gedrag hebben boa's een actieve rol in de eerste opvang en het stabiliseren van de situatie, totdat gespecialiseerde zorg- of hulpverleningspartners aanwezig zijn.’

Voordelen scenario 3

- Sterke bijdrage aan de aanpak van veiligheids- en openbare ordevraagstukken.
- Grotere zichtbaarheid en beschikbaarheid tijdens avonduren, uitgaansnachten en evenementen.
- Meer mogelijkheden om op te treden bij overlast, agressie, drugsproblematiek en andere veiligheidsincidenten.
- Versterkte samenwerking met politie en andere veiligheidspartners.
- Duidelijke positionering van de boa als veiligheidspartner in de openbare ruimte.

Nadelen scenario 3

- Meer bevoegdheden, training en specialistische kennis is noodzakelijk.
- De hogere eisen aan opleiding, uitrusting, werktijden en specialisatie betekenen dat binnen het huidige budget minder boa’s beschikbaar zijn dan in scenario’s 1 en 2.
- Door de kleinere formatie en de prioriteit voor veiligheidsvraagstukken is minder capaciteit beschikbaar voor dagelijkse toezicht- en handhavingstaken op klassieke leefbaarheidstaken zoals afval, parkeren en kleine overtredingen.
- Leefbaarheidsproblemen kunnen minder aandacht krijgen en daardoor zichtbaarder worden in de openbare ruimte.
- Vergrote kans op confrontaties, agressie en geweld tegen boa's.
- Moeilijker realiseerbaar binnen de huidige arbeidsmarkt door hogere eisen aan medewerkers en organisatie.

Langetermijngevolgen scenario 3

- De boa ontwikkelt zich nadrukkelijk tot veiligheidspartner binnen de lokale veiligheidsketen.
- Veiligheidsvraagstukken krijgen een steeds groter aandeel in de inzet en prioriteiten van de organisatie.
- De samenwerking met politie, zorg- en veiligheidspartners wordt intensiever en structureler.
- De organisatie ontwikkelt zich verder richting een specialistische handhavingsorganisatie met een zwaarder veiligheidsprofiel.
- Voor leefbaarheidsvraagstukken zijn mogelijk aanvullende oplossingen of andere organisatievormen nodig.
- De maatschappelijke en bestuurlijke verwachtingen ten aanzien van de rol van boa's nemen toe, wat kan leiden tot verdere uitbreiding van taken, verantwoordelijkheden en inzet.

AFWEGING EN VOORSTEL

Afweging

De drie scenario's laten zien dat de rol van de boa zich in verschillende richtingen kan ontwikkelen. Elk scenario kent voordelen, nadelen en langetermijngevolgen en vraagt om andere keuzes op het gebied van capaciteit, beschikbaarheid, opleiding en samenwerking.

Vanuit organisatie- en toekomstperspectief biedt scenario 2: De verbindende handhaver de meest evenwichtige ontwikkelrichting. Dit scenario sluit aan bij de huidige inzet van boa's in Enschede, maar biedt tegelijkertijd ruimte om mee te bewegen met maatschappelijke en landelijke ontwikkelingen.

In de praktijk komen vraagstukken rond leefbaarheid, veiligheid en zorg steeds vaker samen. Overlast door jeugdgroepen, personen met onbegrepen gedrag, drugsoverlast en complexe situaties in de openbare ruimte vragen om een aanpak waarbij partners uit verschillende domeinen samenwerken. Scenario 2 ondersteunt deze ontwikkeling zonder dat de focus op de openbare ruimte en het contact met inwoners verloren gaat.

Scenario 1 biedt maximale ruimte voor wijkgericht toezicht en leefbaarheid, maar sluit minder goed aan bij de toenemende veiligheids- en zorgvraagstukken in de openbare ruimte. Scenario 3 vergroot juist de rol van de boa binnen het veiligheidsdomein aanzienlijk, maar vraagt ook om substantiële investeringen in capaciteit, opleiding, uitrusting en beschikbaarheid. Daarnaast bestaat het risico dat klassieke taken in de openbare ruimte onder druk komen te staan.

Scenario 2 biedt een middenweg tussen deze uitersten. Het behoudt de zichtbaarheid en toegankelijkheid van de boa in wijken en buurten, terwijl tegelijkertijd meer ruimte ontstaat om een bijdrage te leveren aan veiligheidsvraagstukken en de samenwerking met politie, zorgpartners en andere organisaties te versterken.

Voorstel

Het college stelt de raad voor om scenario 2, De verbindende handhaver, als richtinggevend uitgangspunt te hanteren voor de verdere uitwerking van de Boa-nota Enschede.

Deze ontwikkelrichting:

- bouwt voort op de huidige positie van de boa in Enschede;
- sluit aan bij maatschappelijke en landelijke ontwikkelingen;
- sluit aan bij het coalitieakkoord 2026-2030 om in te zetten op een goede balans in de verantwoordelijkheden tussen politie en boa’s.
- versterkt de verbinding tussen openbare ruimte, zorg en veiligheid;
- behoudt aandacht voor leefbaarheid en wijkgericht werken;
- biedt ruimte om de inzet van boa's geleidelijk mee te ontwikkelen met toekomstige opgaven.

3. VERVOLG

Dit verkenningsdocument beschrijft verschillende ontwikkelrichtingen voor de inzet van boa's in Enschede. De opbrengst van de bespreking in de Stedelijke commissie Bestuur en Middelen wordt gebruikt voor het opstellen van de definitieve boa-nota. In deze nota wordt de voorkeursrichting verder uitgewerkt en vertaald naar concrete uitgangspunten voor de organisatie, inzet en ontwikkeling van de boa's in Enschede.

Daarbij wordt onder andere aandacht besteed aan:

- de gewenste rol en positionering van de boa;
- de prioriteiten binnen het werkveld van de boa;
- de samenwerking met ketenpartners;
- de positionering van boa’s in Enschede ten opzichte van andere gemeenten en ketenpartners;
- de gevolgen voor capaciteit, beschikbaarheid en organisatie;
- de benodigde opleidingen, bevoegdheden en uitrusting;
- de financiële en organisatorische consequenties;
- ook worden landelijke ontwikkelingen rondom het nieuwe boa-bestel en regionale ontwikkelingen binnen Twente betrokken bij de verdere uitwerking.

De definitieve boa-nota wordt vervolgens ter besluitvorming aan de gemeenteraad aangeboden.

BEGRIPPENLIJST

APV	Algemene Plaatselijke Verordening
Bestuurlijke boete	Een bestuursrechtelijke geldboete die de gemeente zelf oplegt bij overtreding van aangewezen regels uit de APV en Vkl, zonder tussenkomst van de strafrechter.
Boa	Buitengewoon Opsporingsambtenaar. Is belast met een opsporingsbevoegdheid op basis van artikel 142 van het Wetboek van Strafvordering. Waar in dit document de term boa wordt gebruikt wordt de boa in domein I openbare ruimte bedoelt.
Boa-stelsel / boa-bestel	Het boa-bestel is het landelijke stelsel waarin de bevoegdheden, opleidingseisen, kwaliteitseisen en verantwoordelijkheden van boa's zijn geregeld. Het bepaalt onder meer welke taken boa's mogen uitvoeren en onder welke voorwaarden zij worden ingezet.
Domeinen / domein I	Boa's worden in Nederland ingedeeld in domeinen. Een domein is een werkgebied waarvoor een boa opsporingsbevoegdheden heeft gekregen. Binnen het huidige boa-bestel zijn er zes boa-domeinen: Openbare ruimte (Domein I), Milieu, welzijn en infrastructuur (Domein II), Onderwijs (Domein III), Openbaar vervoer (Domein IV), Werk, inkomen en zorg (Domein V), Generieke opsporing (Domein VI)
Fiscale naheffing	Een fiscale naheffing is een belastingaanslag die de gemeente oplegt wanneer parkeerbelasting niet of niet volledig is betaald. Het gaat daarbij niet om een boete voor een overtreding, maar om het alsnog innen van de verschuldigde parkeerbelasting.
Leefbaarheid	Leefbaarheid gaat over de kwaliteit van de openbare ruimte en de woon- en leefomgeving. Onderwerpen als zwerfafval, parkeeroverlast, vernielingen en het schoon, heel en veilig houden van buurten vallen hieronder.
Melding	Een signaal over een (mogelijke) overtreding, overlastsituatie, veiligheidsprobleem of andere gebeurtenis in de openbare ruimte. In Enschede kunnen inwoners, ondernemers, organisaties en ketenpartners meldingen doorgeven via het meldsysteem en het Klant Contact Centrum.
Mulderboete	Een administratieve boete voor een lichte verkeersovertreding, zoals fout parkeren of rijden met een mobiel telefoon op de fiets. De boete hoort bij de Wet Mulder.
Ondermijning	Ondermijning is criminaliteit waarbij de onderwereld gebruikmaakt van legale structuren, bedrijven of voorzieningen. Voorbeelden zijn drugshandel vanuit woningen of bedrijven, witwassen en misbruik van vergunningen. Boa's kunnen signalen van ondermijning herkennen en doorgeven aan de juiste partners.
Openbare orde	Openbare orde heeft betrekking op het voorkomen of beëindigen van verstoringen van de rust en veiligheid in de openbare ruimte.
Opsporingsbevoegdheid	Opsporingsbevoegdheid is de wettelijke bevoegdheid om strafbare feiten op te sporen. Een boa krijgt deze bevoegdheid via een akte van opsporingsbevoegdheid van de minister van Justitie en Veiligheid en mag deze alleen gebruiken binnen het aangewezen taakgebied.
PHB	PHB is het systeem van verplichte permanente her- en bijscholing voor boa's. Hiermee wordt ervoor gezorgd dat boa's hun kennis en vaardigheden op peil houden en bevoegd blijven om hun werkzaamheden uit te voeren.
Toezichthouder	Een toezichthouder ziet namens het gemeentebestuur toe op de naleving van wet- en regelgeving. Het doel is vooral het bevorderen van naleving en het verzamelen van informatie voor eventuele bestuursrechtelijke maatregelen.
Vkl	Verordening Kwaliteit Leefomgeving
VTH	Vergunningverlening, toezicht en handhaving. Deze instrumenten spelen een belangrijke rol om de doelstellingen van (onder andere) het omgevingsrecht en de Omgevingswet te kunnen bereiken.
(Integraal/gemeentelijke) handhaver	Medewerker die zowel is aangewezen als toezichthouder als boa.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1 INDICATIEF OVERZICHT VAN TAKEN DIE BOA'S IN ENSCHEDE UITVOEREN

Fietsen
Wees- en wrakfietsen
Foutgeparkeerde fietsen
Lichte verkeersovertreding fiets (o.a. vasthouden telefoon en verlichting)
Handhaving fatbikeverbod
(Gemotoriseerd) verkeer en parkeren
Fout parkeren
Betaald parkeren
Grote voertuigen (bijv. geparkeerde vrachtwagens in wijken)
Campers en aanhangers
Toezicht wegenverkeerswet (binnen de domeinlijst)
Voertuigwrakken
Parkeren in de groenvoorziening
Afval
Gescheiden aanbieding afval
Wijze en plaats van aanbieding afval (bijplaatsen)
Dumpingsverbod (denk aan bankstellen e.d.)
Aanbieden ter inzameling van bedrijfsafvalstoffen
Zwerfafval
Cameratoezicht milieupleinen
Horeca en binnenstad
Verbod alcohol/ drugs in aangewezen gebieden
Exploitatie terrassen horecabedrijf
Toezicht op de Alcoholwet (o.a. NIX18 en vergunningen)
Toezicht smart-, head- en giftshops
Markttoezicht
Standplaatsen in de openbare ruimte
Openingstijden
Natuurlijke behoefte doen
Straatmuzikanten
Cameratoezicht binnenstad
Cameratoezicht binnenrijden stadserf
Jeugdinzet
Jeugdoverlast
Aanpak jeugdgroepen
Veiligheid rond scholen
Veiligheid en orde
Inzet bij evenementen
Inzet bij demonstraties
Ondermijning
Digitaal opkopers register
Fout geplaatste objecten in de openbare ruimte (o.a. hijskranen zonder vergunning)
Plakken en kladden
Vuurwerkoverlast en carbid schieten
Controle pandverzegeling
Aanpak doelgroepen
Hinderlijk gedrag op openbare plaatsen (overlastgevend gedrag)
Dieren(welzijn)
Opruimplicht honden
Aanlijnplicht honden
Vissen in gemeentelijke vijvers
Inzet nota dierenwelzijn
Overig
Toezicht op illegale kap bomen
Kamperen buiten aangewezen kampeerterreinen

N.B. dit overzicht is een weergave taken waar boa's in de huidige situatie op in gezet worden.

Let op: deze lijst is niet uitputtend, boa's hebben meer bevoegdheden dan weergegeven.

BIJLAGE 2 AFWEGINGEN EN ADVIEZEN KETENPARTNERS

Om uw raad een goed en breed gedragen gesprek te laten voeren, zijn de politie als externe partner en Stadsdeelmanagement, Stadsdeelbeheer en team Veiligheid als interne partners gevraagd een zienswijze op dit verkenningsdocument te geven. Deze reacties bieden een eerste beeld van hoe verschillende partners aankijken tegen de toekomstige inzet en positionering van de boa's in Enschede. Bij de uitwerking van de definitieve boa-nota wordt een breder participatietraject doorlopen, waarbij ook andere relevante partners worden betrokken.

2.1 ZIENSWIJZE POLITIE

Op dit moment ligt er nog geen formeel landelijk standpunt vanuit de Nationale Politie. Dit is nog in ontwikkeling (mede omdat de inrichting van het nieuwe BOA-bestel nog niet volledig is uitgewerkt) en kan daarom nog niet gedeeld worden in reactie op het verkenningsdocument van de gemeente.

2.2 ZIENSWIJZE STADSDEELMANAGEMENT

Vanuit stadsdeelmanagement herkennen we de ontwikkeling die in het verkenningsdocument wordt beschreven. De rol van de boa is de afgelopen jaren duidelijk groter geworden. Vraagstukken rond leefbaarheid, veiligheid, zorg en overlast komen steeds vaker samen in buurten en wijken. Ook zien we dat er in de praktijk steeds meer een beroep wordt gedaan op gemeentelijke handhaving. De politie moet scherpe keuzes maken in haar inzet en kan niet op ieder leefbaarheidsvraagstuk of iedere vorm van overlast aanwezig zijn. Daardoor groeit de druk op de boa.

Dat is een ontwikkeling die we serieus moeten nemen. Veiligheid en ervaren veiligheid raken inwoners direct. Zij verwachten zichtbaarheid, aanspreekbaarheid en optreden wanneer overlast aanhoudt of problemen zich opstapelen.
Tegen die achtergrond vinden we het logisch dat wordt gekeken naar een toekomstbestendige positie van de boa. Wel vinden we dat de verdere ontwikkeling een aantal duidelijke keuzes vraagt.

1. Scenario 2 is logisch, maar vraagt een duidelijke afbakening

Van de drie scenario's zien wij scenario 2, de verbindende handhaver, als de meest logische ontwikkelrichting. Het houdt de focus op leefbaarheid en zichtbaarheid in de wijk, maar geeft ook ruimte om bij veiligheidsvraagstukken samen met politie en andere partners op te trekken.
Tegelijkertijd vraagt dit om een scherpe afbakening. In scenario 2 en nog sterker in scenario 3 krijgt de boa taken die raken aan jongerenwerk, buurtbemiddeling, zorg en begeleiding. In onze wijken zijn hiervoor al gespecialiseerde professionals actief. Zij zijn daarvoor opgeleid en hebben hun eigen relatie met inwoners en jongeren.
De kracht van de boa zit wat ons betreft juist in zichtbaar zijn, aanspreken, toezicht houden, signaleren, handhaven waar nodig en gericht doorschakelen naar de juiste partner. We willen voorkomen dat de boa een professional wordt die overal een beetje van is. Liever duidelijke rollen en sterke samenwerking tussen professionals.

2. Werk vanuit gezamenlijke gebiedsprioriteiten

Gebiedsgericht werken gaat verder dan zichtbaar zijn en reageren op meldingen.

Vanuit stadsdeelmanagement kijken we samen met politie en andere partners naar wat er in een gebied speelt. Waar stapelen problemen zich op? Waar ervaren inwoners onveiligheid? Waar zien we verloedering, jeugdoverlast of andere vormen van overlast toenemen?

Op basis daarvan bepalen we gezamenlijk waar de urgentie het grootst is.
De inzet van boa's zou daarom niet alleen moeten volgen uit losse meldingen, stedelijke taken en werkvoorraden, maar ook uit gezamenlijke gebiedsprioriteiten.

Boa's zouden structureel moeten aansluiten op bestaande veiligheidsoverleggen en gebiedsgerichte samenwerking. Niet alleen om informatie uit te wisselen, maar vooral om prioriteiten en inzet met politie en andere partners af te stemmen.
Daarbij zijn boa's belangrijke ogen en oren in het gebied. Signalen die zij buiten ophalen, moeten terugkomen in het gezamenlijke gebiedsbeeld en worden benut bij keuzes over inzet.

3. Dichtbij inwoners vraagt om zichtbaarheid, herkenbaarheid en continuïteit
Zichtbaarheid betekent voor ons meer dan alleen aanwezig zijn in een gebied. Een boa moet ook daadwerkelijk benaderbaar zijn. Als boa's vooral vanuit de auto werken, zijn zij voor inwoners minder zichtbaar en minder aanspreekbaar. We zien daarom meerwaarde in boa's die nadrukkelijk ook te voet en op de fiets in buurten en wijken aanwezig zijn. Dat maakt contact met bewoners en ondernemers makkelijker en helpt om signalen eerder op te pikken.

Daarnaast helpt continuïteit. Boa's die vaker in hetzelfde gebied werken, leren bewoners, ondernemers, wijkagenten, jongerenwerkers en andere partners kennen. Daardoor worden patronen eerder herkend en is beter te duiden wat er achter een melding of signaal zit. Niet iedere wijk hoeft een eigen boa te hebben en flexibiliteit blijft nodig. Wel kunnen herkenbare aanspreekpunten per stadsdeel of gebied veel verschil maken.

4. Meer taken vraagt om scherpe prioritering
Het huidige takenpakket van boa's is al breed. Scenario 2 maakt dat pakket nog breder. Niet alles kan tegelijkertijd prioriteit zijn. We vinden het daarom belangrijk om onderscheid te maken tussen stedelijke basistaken, bestuurlijke prioriteiten en gebiedsprioriteiten.

Als structureel meer van boa's wordt verwacht, hoort daar ook een eerlijk gesprek over capaciteit bij. Een bredere opdracht zonder voldoende capaciteit leidt uiteindelijk tot verwachtingen die niet kunnen worden waargemaakt.

5. De boa vult de politie aan, maar vervangt haar niet
We zien dat de politie scherpe keuzes moet maken en dat daardoor vaker een beroep wordt gedaan op gemeentelijke handhaving. Dat vraagt om een pragmatische ontwikkeling van de boa. Maar die ontwikkeling moet niet worden gestuurd vanuit de redenering dat alles wat de politie minder doet automatisch bij de boa terechtkomt.

De vraag moet zijn welke verantwoordelijkheid de gemeente zelf heeft voor leefbaarheid en veiligheid en welke specifieke bijdrage de boa daarin kan leveren. De boa kan de politie ondersteunen en aanvullen en zelfstandig optreden binnen de eigen bevoegdheden. Maar de boa blijft een andere professional met een eigen rol en verantwoordelijkheid.

Juist daarom is goede afstemming belangrijk. Politie, boa en andere partners moeten vanuit hetzelfde gebiedsbeeld werken en hun inzet op elkaar afstemmen. Daarbij zijn politie en boa gelijkwaardige partners, ieder met een eigen rol, verantwoordelijkheid en bevoegdheden.

6. Kijk breder naar de organisatie van toezicht en beveiliging
In de verdere uitwerking vinden we het verstandig om niet alleen naar de boa organisatie zelf te kijken, maar ook naar de bredere inzet van toezicht en beveiliging door de gemeente.

Binnen de gemeentelijke organisatie worden verschillende vormen van toezicht en beveiliging ingezet. Dit biedt de kans om fundamenteel te kijken naar de vraag hoe deze taken het meest effectief en efficiënt kunnen worden georganiseerd. Welke taken voeren we structureel zelf uit? Waar is flexibiliteit gewenst? En welke werkzaamheden vragen daadwerkelijk om inzet van een externe partij?

Daarbij kan worden onderzocht of werkzaamheden die zich richten op zichtbaar toezicht, aanspreken, signaleren en optreden in de openbare ruimte beter kunnen worden ondergebracht bij boa's. Ook kan worden gekeken naar mogelijkheden om de inzet van toezichtcapaciteit slimmer en flexibeler te organiseren, zodat beter kan worden ingespeeld op wisselende opgaven (bijv. evenementen / tijdelijke overlastsituaties) en piekmomenten.

Dit is niet alleen een financiële vraag. Het gaat ook over regie en sturing. Eigen boa's kunnen direct worden verbonden aan gebiedsprioriteiten, veiligheidsoverleggen en gezamenlijke inzet met politie. Bij een externe partij vraagt dat altijd om aanvullende afspraken en contractuele sturing.

Het lijkt ons daarom verstandig om in de uiteindelijke boa nota ook expliciet te kijken naar de verhouding tussen eigen boa capaciteit, flexibele inzet en particuliere beveiliging.

Algemeen beeld
Vanuit stadsdeelmanagement steunen we de beweging richting de verbindende handhaver. Veiligheid en leefbaarheid zijn voor inwoners belangrijke onderwerpen en de druk op politie en gemeentelijke handhaving neemt toe. De meerwaarde zit voor ons in een boa die stevig is in zijn eigen vak, zichtbaar en aanspreekbaar is in de wijk en vanuit gezamenlijke gebiedsprioriteiten samenwerkt met politie en andere partners.

Daarbij willen we voorkomen dat de boa taken overneemt waarvoor andere professionals beter zijn toegerust. De winst zit voor ons niet in steeds bredere

functies, maar in duidelijke rollen, goede samenwerking en gezamenlijke sturing. Als we dat goed organiseren, wordt scenario 2 niet alleen een bredere boa functie, maar vooral een sterkere aanpak van leefbaarheid en veiligheid in buurten en wijken.

2.3 ZIENSWIJZE STADSDEELBEHEER

Wij herkennen de ontwikkeling naar scenario 2, *De verbindende handhaver*. Leefbaarheid, zorg en veiligheid komen in de openbare ruimte steeds vaker samen. Het rapport geeft aan dat dit scenario extra investeringen vraagt in capaciteit, opleiding en beschikbaarheid. De omvang hiervan is nog niet uitgewerkt.

Wij vinden voldoende capaciteit een cruciale voorwaarde. Zonder extra capaciteit leiden nieuwe taken en hogere verwachtingen tot keuzes tussen leefbaarheid, zorg en veiligheid. Hierdoor kan minder inzet beschikbaar zijn voor bestaande taken, zoals toezicht op afvaldumpingen, parkeren en naleving van de APV. Dit kan gevolgen hebben voor de kwaliteit en leefbaarheid van de openbare ruimte.

Ook de samenwerking met Stadsdeelbeheer en de wijkbeheerders kan hierdoor onder druk komen te staan. Wijkbeheerders signaleren vaak als eerste problemen in de openbare ruimte. Als boa's minder ruimte hebben om deze signalen op te volgen, blijven zaken liggen of komen deze niet verder. Dit verzwakt de gezamenlijke aanpak van signaleren, opvolgen en oplossen. Op termijn kan hierdoor ook de bereidheid van medewerkers afnemen om signalen actief te melden en zaken op te pakken. Wij adviseren daarom om bij de verdere uitwerking van scenario 2:

- vast te stellen welke capaciteit nodig is voor de nieuwe én bestaande taken;
- voldoende inzet voor leefbaarheidstaken in de stadsdelen te borgen;
- duidelijke afspraken te maken over de opvolging van signalen van wijkbeheerders;
- vooraf prioriteiten te bepalen als niet alle taken kunnen worden uitgevoerd;
- de verwachtingen van inwoners, bestuur en partners af te stemmen op de beschikbare capaciteit.

Stuur daarbij niet alleen op productie, zoals het aantal boetes en controles, maar vooral op het maatschappelijke effect: minder overlast, een schone en veilige openbare ruimte, tijdige opvolging van signalen, meer veiligheidsgevoel en goede samenwerking in de wijk.

Kortom: wij kunnen de richting van scenario 2 volgen, mits voldoende capaciteit beschikbaar komt en de inzet op leefbaarheid en de samenwerking met de stadsdelen goed worden geborgd.

2.4 ZIENSWIJZE TEAM VEILIGHEID

Team Veiligheid onderschrijft de voorgestelde ontwikkelrichting van scenario 2: *de verbindende handhaver*. In de praktijk lopen vraagstukken rondom leefbaarheid, veiligheid en zorg steeds vaker in elkaar over. Vanuit team Veiligheid bestaat behoefte aan een steviger gepositioneerde boa die zich niet uitsluitend richt op klassieke leefbaarheidstaken, maar ook herkenbaar bijdraagt aan de aanpak van lokale veiligheidsopgaven. De boa vervangt de politie daarbij niet. Team Veiligheid ziet vooral meerwaarde in:

Vroegtijdige signalering en het versterken van de informatiepositie
Het is wenselijk dat boa's in staat worden gesteld om signalen vroegtijdig te (leren) herkennen en te verbinden aan de juiste gemeentelijke processen of ketenpartners. Dit geldt voor verschillende thema's, zoals ondermijning, maatschappelijke spanningen, radicalisering, jeugdproblematiek, overlast en veiligheidsrisico's (bijv. bij evenementen). Ook kunnen zij de informatiepositie op verschillende thema's versterken, door 'lichte' signalen te 'verrijken' met informatie door o.a. gesprekken te voeren en te controleren.

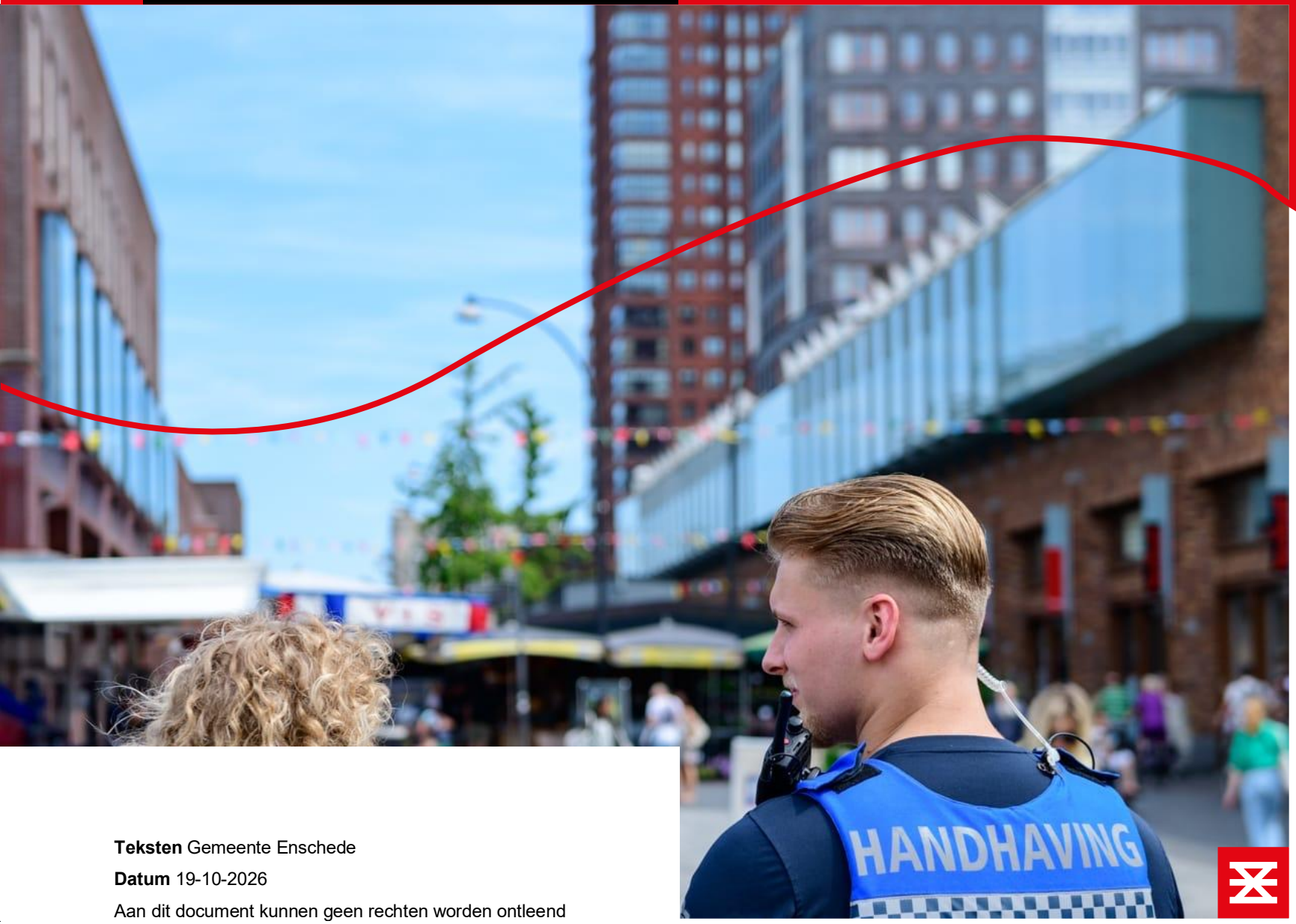
Zichtbaarheid, aanspreekbaarheid, en de opbouw van een sterk netwerk
We pleiten voor meer zichtbaarheid en aanspreekbaarheid van boa's in wijken, de binnenstad, het buitengebied en bij evenementen. Dit draagt bij aan het opbouwen van een sterk netwerk, waarbij de boa kennis opbouwt over het gebied, knelpunten, gevoeligheden en 'sleutelfiguren'. Dit maakt het mogelijk om preventief op te treden, problemen in een vroeg stadium aan te pakken en waar nodig de-escalerend te handelen. Zo kunnen zwaardere interventies vaker kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld bij burenruzies, woonoverlast en zorggerelateerde problematiek, evenementen en demonstraties.

Inzet op meer specialistische kennis
De toenemende complexiteit van veiligheidsvraagstukken vraagt op onderdelen om meer expertise dan van een generalistische boa kan worden verwacht. Daarbij denken wij bijvoorbeeld aan specialistische inzet voor ondermijning, het buitengebied, DOR controles (in het kader van heling), toezicht op de prostitutie- en seksbranche en de ontwikkeling van jeugdboa's met specifieke kennis van jeugdgroepen en straatcultuur. Gerichte specialisaties vergroten de kwaliteit van de uitvoering, en dragen bij aan een effectievere aanpak van veiligheidsvraagstukken.

Ruimere inzet in de avonduren
Veel veiligheidsvraagstukken zoals jeugdoverlast, uitgaansproblematiek, horeca-gerelateerde overlast en verstoringen van de openbare orde, doen zich juist later op de avond voor. Om een betekenisvolle bijdrage te kunnen leveren aan preventie, signalering, de-escalatie en handhaving, is het van belang dat boa's aanwezig zijn op de momenten waarop deze problematiek daadwerkelijk speelt.

Echter, bovenstaande ontwikkeling van de rol van de boa kan alleen succesvol kan zijn wanneer de randvoorwaarden op orde zijn. Daarbij is voldoende capaciteit essentieel. Nieuwe taken en verwachtingen op het gebied van veiligheid, jeugd, ondermijning en zorg kunnen niet worden toegevoegd zonder dat daar voldoende inzet tegenover staat. Daarnaast vraagt een bredere en complexere rol om meer en duidelijke eisen aan vakbekwaamheid, opleiding en ontwikkeling. Wanneer wordt gekozen voor een sterkere positie van de boa binnen het veiligheidsdomein, moeten opleiding, specialistische kennis, bevoegdheden en uitrusting hier nadrukkelijk op worden afgestemd. Alleen dan kunnen boa's hun taken professioneel, effectief en veilig uitvoeren.

GEMEENTE ENSCHEDE

ENSCHEDE

Teksten Gemeente Enschede

Datum 19-10-2026

Aan dit document kunnen geen rechten worden ontleend